

Izvorni znanstveni članak
UDK: 811.163.42'373.4:811.131.1'373.4

Primljen 21.6.2010.
Prihvaćen 5.4.2011.

KONTRASTIVNA ANALIZA TEKSTOVA U HRVATSKOME I TALIJANSKOME ŽENSKOM TISKU

*Nada Županović**

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

*Ivana Kljaković-Gašpić**

Škola za tekstil, kožu i dizajn, Zagreb

Suvremena se talijanska lingvistika intenzivno bavi kontrastivnom analizom svih razina talijanskoga i engleskoga jezika (Pierini 2001, 2004, Bazzanella i Morra 2000). U hrvatskoj je talijanistici kontrastivna analiza talijanskoga i hrvatskoga jezika također znatno proučavana, no najmanje na tekstnoj razini i unutar okvira tekstnih tipologija i teorije prevođenja. U ovome se članku na primjeru tekstova iz rubrike „Zdravlje“, tj. „Salute“ u hrvatskome i talijanskome ženskom tisku analiziraju sličnosti i razlike iste tekstne vrste (novinski članak) u hrvatskome i talijanskome jeziku. Pokazuje se da među dvama usporednim korpusima postoje znatne sličnosti na morfosintaktičkoj razini (upotreba glagolskih oblika) i male razlike na pragmalingvističkoj razini (oslovljavanje). Rezultati ovakvoga tipa posebice su korisni u prevođenju i u podučavanju talijanskoga jezika primjenom izvornih metodičkih materijala.

Ključne riječi: kontrastivna analiza, tekstna tipologija, novinski tekstovi, talijanski jezik, hrvatski jezik

* Nada Županović, Odsjek za talijanistiku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb, nzupanov@ffzg.hr

* Ivana Kljaković-Gašpić, Škola za tekstil, kožu i dizajn, Zagreb

1. UVOD

Prevođenje je proces koji se ne može provoditi mehanički, doslovnim „dekodiranjem“ značenja svake pojedine riječi, već je prijeko potrebno provoditi brojne prilagodbe zbog razlika koje postoje između početnoga i ciljnoga jezika. Ta se spoznaja široko primjenjuje u radovima iz područja teorije prevođenja. Razvijene su brojne tehnike koje olakšavaju uspješno prevođenje s jednoga jezika na drugi.¹ Njima se prevoditelj služi kako bi „proizveo“ tekst koji posve odgovara uzusima ciljnoga jezika a da nije izgubio ništa ili gotovo ništa od poruke koju je prenosio u izvornome jeziku. Pierini (2001) ističe da je prevođenje *tekstni* proces koji se ne može provoditi izdvojeno od konteksta, kako onoga unutar granica teksta, tako i onoga širega, društvenoga (kontekst kulture i društva kojima jezik pripada).²

U Italiji je u zadnjem desetljeću kontrastivni pristup veoma prisutan u lingvističkim istraživanjima (usp. Lavinio 2002), čemu zasigurno pridonosi i društvenopolitička usmjerenost suvremenog talijanskog društva. U najvećem se broju komparativnih studija talijanski analizira usporedo s engleskim, dok su usporedbe s drugim velikim jezicima EU znatno rjeđe.³

Kontrastivna talijansko-hrvatska analiza do sada je najmanje bila zastupljena na tekstnoj razini.⁴ Takva analiza tekstne razine osim tekstonolingvističkih komponenti nužno treba uzeti u obzir sociolingvističke i pragmalingvističke elemente, te smjestiti analizirane tekstove unutar tekstne tipologije.

¹ Tako primjerice Vinay i Darbelnet (usp. Mounin 1982) kao prevodilačke tehnike navode: posuđenice, kalkove, doslovni prijevod, transpoziciju, modulaciju, ekvivalenciju i prilagodbu.

² Usp. i Pierini (2001: 61-62): „La lingua è profondamente radicata nella cultura, e la cultura dal canto suo si realizza attraverso la lingua: la lingua è un prodotto culturale quanto la cultura è un prodotto linguistico. La cultura è presente nella stessa articolazione dei sistemi linguistici; ogni lingua storico-naturale impone una propria griglia interpretativa alla realtà, attuando prospettive, distinzioni e strategie che non coincidono con quelle attuate dalle altre lingue.“

³ Suprotno očekivanjima, među ostalim jezicima brojem daleko prednjače dansko-talijanske studije (usp. Korzen i Marello 2000). Po brojnosti ih slijede usporedbe francuskog i talijanskog, dok je za njemački jezik najvažnija studija Gislimberti 1989. Među razinama opisa u posljednjem desetljeću prednjači pragmalingvistika, unutar koje je najveći broj komparativnih studija posvećen diskursnim markerima (usp. Bazzanella i Morra 2000).

⁴ U Hrvatskoj se u posljednjim desetljećima tekstna razina ustoličila kao jedna od legitimnih razina analize (usp. Badurina 2008; za analizu tekstnih vrsta usp. Ivanetić 2003). Premda su u hrvatskoj talijanistici i dalje najzastupljenije analize na leksičkoj razini (dijalektološke, leksikološke i etimološke), javljaju se i radovi iz domene kontrastivne analize tekstnih tipologija, kao i pragmalingvističke analize teksta (usp. Sironić-Bonefačić 1995, Deželjin i Mildner 2009).

O teškoćama pri definiranju tipologije teksta koja bi vrijedila za sve forme koje suvremena lingvistika smatra *tekstom* pisao je još Schmidt⁵ (1978:54), dok se u okviru talijanske lingvistike na njih prvi osvrnuo Berruto (1977). Mortara Garavelli (1988) u svojoj podjeli tekstnih tipova ujedinjuje tradicionalne retoričke elemente sa suvremenim tekovinama tekstne lingvistike, sociolingvistike i etnolingvistike, a Sabatini (1999) nudi model koji tekstne vrste promatra iz primateljeva gledišta i interpretaciju definira kao primarni kriterij.

U Hrvatskoj se tekstne vrste najviše proučavaju u okviru germanističkih studija (usp. Ivanetić 2003, Glovacki-Bernardi 2003). Tako primjerice Ivanetić (2003: 69 i dalje) tekstne vrste u hrvatskome jeziku dijeli prema Searlovu predlošku, na asertive, direktive, komisive, ekspresive i deklarative. Prema ovoj podjeli, novinski bi članci spadali u asertive, u podgrupu čija je „osnovna funkcija informirati, tj. reći da je propozicija *p* istinita, da nije istinita odnosno da će biti istinita, a s ciljem da adresat *p* uzme na znanje“.⁶ Ovakvom ćemo se definiranju i mi ovdje prikloniti.⁷

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Prema Pierini (2001: 64), talijanskoj je kulturi svojstveno da se u pisanim tekstovima činjenice iznose „u nizu dugih iskaza obilježenih kompleksnom subordinacijom i gustoćom na sintagmatskom planu“. Ovakva tvrdnja nužno podrazumijeva određenu razinu generaliziranja jer tekstovi koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima jezika slijede različite konvencije, pa ju je potrebno provjeriti na različitim tekstnim vrstama. Za novinski članak u talijanskome jeziku preuzimamo definiciju Mortara Garavelli (1988)⁸, a u hrvatskome se priklanjamo Ivanetić (2003: 69, vidi gore).

Cilj ovoga rada jest analiza jednoga segmenta tekstne vrste 'novinski članak' na talijanskome i hrvatskome jeziku kako bi se

⁵ Sa sve većim utjecajem koji eksterni pristupi jeziku imaju na lingvistiku problem se samo usložnjava. Primjerice, pri definiranju tekstne tipologije prisutan je i problem registra teksta jer promjena registra ponekad znači i promjenu tekstnog tipa (usp. Cortelazzo 1994). Ostale poteškoće izložene su u Coveri 1984.

⁶ Usp. Ivanetić 2003:69.

⁷ Valja ipak napomenuti da su u praksi slučajevi u kojima se tekst jednoznačno može svrstati u neku tekstnu kategoriju veoma rijetki. Tako i novinski tekstovi, tj. članci od kojih je sastavljen naš korpus, mogu svom adresatu i eksplicirati *p*, s ciljem da mu se predoči stanje stvari, orijentirati ga kako bi *p* uzeo na znanje, ili ga jednostavno animirati (usp. Ivanetić 2003: 69-71).

⁸ Tekstni tip „novinski članak“ Mortara Garavelli (1988: 159) definira prema govornom makročinu koji u njemu prevladava (opis, naracija, ekspozicija, argumentacija), te u opis uključuje i destinata i kontekst stvaranja teksta.

istaknule i osvijestile razlike na koje prevoditelj takve tekstne vrste mora paziti jer bi njihovo zanemarivanje u ciljnome jeziku urodilo pogreškama i tekstom koji bi destinatu unutar ciljne kulture bio neprihvatljiv.

Pri izboru korpusa za analizu nametnulo nam se nekoliko ograničenja. Bilo je potrebno pronaći suvremene novinske tekstove primjerene duljine, iz sličnih izvora u oba jezika. Kako postojeći radovi najčešće analiziraju politički i ekonomski diskurs dnevnih novina i tjednika (usp. Dardano 1986), odlučili smo se na analizu novinskih članaka iz takozvanoga ženskog tiska, koji su do sada mnogo manje proučavani. Ženski je tisak odabran i zato što je to jedini segment novinskoga izdavaštva u kojemu se isti časopis tiska i u talijanskome i u hrvatskome izdanju.

U ovome će se radu tako proučiti tekstne konvencije u talijanskim i hrvatskim novinskim člancima posvećenima zdravlju te, uz sličnosti, pokušati ustanoviti i razlike važne za proces prevođenja, čijim uvažavanjem poruka do destinata stiže bez stilskih i kontekstualnih nezgrapnosti. Primjenom metodoloških postupaka upotrijebljenih u Pierini (2001) obradit će se korpus tekstova iz talijanskoga⁹ i hrvatskoga¹⁰ izdanja časopisa *Elle*.

Usporedit će se tipologija glagolskih oblika, alokucijske zamjenice, leksik te ortografska razina u dvama jezicima. Primjeri su ekscerpirani iz izdanja objavljenih u približno isto vrijeme (travanj-lipanj 2006. te lipanj 2010.). I talijanski i hrvatski tekstovi imaju istu funkciju (informiranje i pružanje zdravstvenih savjeta ciljanoj skupini čitateljstva) i do destinata stižu istim medijem (tekst u istom časopisu).

3. REZULTATI I INTERPRETACIJA

Premda se časopis *Elle* uređuje po licenci pa mora poštovati zadane grafičke i tekstne standarde i u svakoj zemlji objavljivati veoma slične teme, svako se izdanje ipak prilagođava tržištu za koje je namijenjeno. Te su prilagodbe vidljive i na jezičnome planu.

⁹ Analizirane su rubrike „*Salute/1*“ i „*Salute/2*“ izdanja tiskanoga u lipnju 2006. te rubrika „*Salute*“ izdanja tiskanoga u lipnju 2010, ukupno 10 tekstova duljine između 80 i 500 riječi te 14 reklamnih poruka uklopljenih unutar stranica navedene rubrike.

¹⁰ Analizirana je rubrika „*Zdravlje*“ izdanja iz travnja 2006. godine te ista rubrika u izdanju iz lipnja 2010. Hrvatski dio korpusa obuhvaća 10 tekstova duljine između 95 i 550 riječi te 15 reklamnih poruka.

I hrvatski i talijanski tekstovi pisani su suvremenim standardnim jezikom, bez dijalektalnih i substandardnih primjesa. Grafička struktura tekstova je identična: u oba su slučaja tekstovi razdijeljeni na paragrafe koji su međusobno odvojeniji nego je to slučaj u drugim tiskovinama; tekst je pisan u stupcima a dijelovi koji se smatraju posebno važnima otisnuti su podebljanim slovima i još jednom ponovljeni u dodatnim „kućicama“ uz glavni tekst što čitateljstvu sugerira njihovu važnost i olakšava preglednost čitavoga teksta. I hrvatski i talijanski članci posvećeni zdravlju su kratki (jedna tema nikad ne premašuje više od dvije stranice), a svaki tekst je obilno opremljen fotografijama koje ga ilustriraju.

Većina vokabulara pripada općem jeziku ali koriste se i stručni termini koji su objašnjeni za slučaj da se čitateljstvo u prijašnjim tekstovima nije s njima susretalo. U oba su jezika tekstovi obilježeni istovrsnim pragmatičkim faktorima: destinat je tipizirana skupina (urbane žene od 20 do 60 godina starosti), pošiljatelj (novinar koji iznosi stavove u ime časopisa) je potpisan ispod naslova i/ili na kraju teksta, a informacije i savjeti koji se iznose u tekstu u interesu su destinata i daju se u svrhu poboljšanja njihove kvalitete života. Takvi se tekstovi osim asertiva zbog toga dijelom mogu svrstati i u direktive.¹¹ Prema Pierini (2001: 70-71), iz usporedbe talijanskoga i engleskoga vidljivo je da se u ta dva jezika komunikacijska funkcija *'zatražiti od adresata da učini x'* konvencionalno izražava različitim glagolskim oblicima. Tvrdnja vrijedi i za primjere iz našeg korpusa no samo zato što se radi o dvama jezicima različitih unutarnjih struktura koje potenciraju češću uporabu određenih oblika; zanemarimo li razlike u gramatičkom ustrojstvu talijanskoga i hrvatskoga jezika vidljivo je da je konvencija oblikovanja ovakve vrste teksta u oba jezika gotovo ista.

3.1. Tipologija glagolskih oblika

U Tablici 1. prikazani su glagolski oblici pronađeni u hrvatskim tekstovima.

¹¹ Usp. Ivanetić (2003: 72): „tekstne vrste s osnovnom funkcijom *'reći adresatu da učini x'*, ali adresat sam odlučuje o tome hoće li to učiniti“, točnije, „podskup tekstnih vrsta s funkcijom *'savjetovati'* tj. reći adresatu kako da učini x, a x ide adresatu u prilog.“

Tablica 1. Glagolski oblici u hrvatskim tekstovima

glagolski oblici	broj ponavljanja u uzorku korpusa ¹²
glagol u pasivu	9
glagol u aktivu	97
Imperativ	9
Infinitiv	1

Vidljivo je da se određeni oblici u korpusu pojavljuju češće no u govornome jeziku ili drugim vrstama tekstova koji ih svojim konvencijama ne zahtijevaju. Tako su pasivne konstrukcije, zahvaljujući svojoj osobini da naglasak „premještaju“ s vršitelja na radnju, posebno pogodne za ovakav oblik teksta, pa ih često susrećemo: „...važnost lipida otkrivena je osamdesetih...“, „...u studiji su dobiveni dragocjeni podaci...“, „...kod njih 96% utvrđen je manjak vitamina D...“, „...u medicinskim istraživanjima dokazano je“. U istu se svrhu koriste i obezličeni glagoli: „...preporučuju se namirnice uzgojene bez pesticida“, „...dodaci u prehrani u tabletama i ampulama preporučuju se od siječnja do ožujka...“.

Učestalost imenskih predikata (22 u uzorku korpusa) potvrđuje asertivnost analiziranih tekstova. Ipak, ova sintaktička struktura s glagolom 'biti' (tal. 'essere') u našem korpusu gotovo podjednako sudjeluje i u asertivima i u direktivima, s tom razlikom da je u takvim direktivima savjetodavna svrha implicirana. U izravnim direktivima pronalazimo imperativ.

Imperativi su uvijek u 2. licu množine („primijenite ove efikasne strategije...“, „jedite toplu hranu...“, „poslužujte povrće...“, „hranu kuhajte „*al dente*“...“, „izbjegavajte masnu hranu...“, „nabavljajte svježe povrće kontroliranog podrijetla...“). U tekstovima u kojima su savjeti izloženi u obliku natuknica prisutan je i inače netipičan infinitiv („izbaciti: avokado, banane, kivi...“) ili glagol uopće nije prisutan („Za stimulaciju jetre: peršin, metvica, artičoke, krastavac, maslinovo ulje.“).

¹² Zbog ograničenosti prostorom prikazan je uzorak tipologije glagolskih oblika i primjera iz oba potkorpusa ekstrahirani iz četiri glavna članka u hrvatskome i četiri u talijanskome izdanju časopisa. Unatoč smanjenome obujmu, uzorak je vjerodostojan prikaz čitavoga korpusa.

Tablica 2. prikazuje glagolske oblike pronađene u talijanskim tekstovima.

Tablica 2. Glagolski oblici u talijanskim tekstovima

glagolski oblici	broj ponavljanja u uzorku korpusa ¹³
bezlični glagoli, „si“ impersonale	14
glagol u pasivu, „si“ passivante	22
glagol u aktivu	104
Imperativ	4
Infinitiv	7
Kondicional	7

Pierini (2001: 71) ove oblike naziva konvencionalnim osobinama određenoga tekstnog tipa. Kao i u hrvatskome, prevladavaju glagoli u aktivu, no velik je broj pasivnih i bezličnih konstrukcija kakve odgovaraju tekstnim konvencijama direktiva (uobičajene formule kod davanja savjeta su „bisogna, occorre, si potrebbe...“). I ovdje je zabilježena učestalost imenskih predikata (25 u uzorku korpusa) koji gotovo redovito služe za izricanje direktiva.

Infinitiv se najčešće pojavljuje u naslovima radi elegancije izraza i u zavisnim implicitnim rečenicama no ta uporaba nije povezana s konvencijama teksta.

Zabilježena je i upotreba kondicionala koji se također uklapa u konvenciju davanja savjeta („...dovremmo mangiarlo almeno 3-4 volte alla settimana...“, „...aiuterebbe molti „addetti ai lavori“ ad accettare il fatto banalissimo...“) no u ovome se korpusu tekstova češće pribjegava ostalim glagolskim oblicima koji mogu ostvariti istu pragmatičku funkciju. Iz navedenoga se može zaključiti da je talijanske tekstove uputnije svrstati u direktive dok su za hrvatske tekstove asertivi prikladnija kategorija.

¹³ Zbog ograničenosti prostorom prikazan je uzorak tipologije glagolskih oblika i primjera iz oba potkorpusa ekstrahiran iz četiri glavna članka u hrvatskome i četiri u talijanskome izdanju časopisa. Unatoč smanjenome obujmu, uzorak je vjerodostojan prikaz čitavoga korpusa.

Usporedimo li glagolske oblike u hrvatskome i talijanskome dijelu korpusa, ustvrdit ćemo vrlo sličnu uporabu glagolskih oblika. Tako se po svojoj pragmatičkoj funkciji hrvatski pasiv može usporediti s talijanskim pasivom:

- „...na temelju velike svjetske studije SUVIMAX (Supplements en Vitamines et Mineraux Antioxydants), koja *se* osam godina *provodila* na 13.000 ispitanika, *dobiveni su* dragocjeni podaci...“

- „...secondo ricerche *condotte* presso l'Health center della University of Texas di Dallas e presso il College of biological sciences di Saint Paul, nel Minnesota, ...“

Talijanska pasivna konstrukcija „*andare + participio passato*“ ima blagu imperativnu funkciju. U hrvatskome jeziku koji teško podnosi veliku učestalost pasivnih oblika možemo je prevesti konstrukcijama s glagolom „*trebati*“ („...Prije toga *treba* krvnim pretragama *ustanoviti* razinu vitamina D...“).

U hrvatskome je dijelu korpusa u istome značenju korišten i imperativ:

- „...il pesce fresco, si sa, è facilmente deperibile e *va mangiato* entro 2 giorni dall'acquisto...“

- „...hranu *kuhajte* „al dente“ kako biste sačuvali vitamine, hranjive minerale, ali i hrskavu teksturu jela...“

3.2. Alokucijske zamjenice

Uporaba T/V zamjenica u dva jezika uvjetovana je širim socio-kulturnim okvirom i stoga se znatno razlikuje. Tako u talijanskome prevladava uporaba T-oblika (primjerice, naslov članka: „*Mangia che ti fa bene*“) dok bi se u hrvatskome takav oblik obraćanja čitateljstvu u potpunosti kosio s konvencijama ovakvoga tipa teksta. Potrebno je napomenuti da se T-oblici kod nas koriste u časopisima za djecu i tinejdžere, no isključeni su u većini tiskovina za odrasle. U talijanskim se tekstovima može pronaći još i uporaba prvoga lica množine („...secondo l'Inran (Istituto nazionale per la ricerca degli alimenti e della nutrizione) *dovremmo mangiare* almeno 3-4 volte alla settimana...“), uporaba zamjenice „*chi*“ u funkciji neodređene zamjenice te uporaba bezličnoga glagola:

- „...*chi pratica* body building, invece, punta alla tonificazione...“

- „... la porzione „giusta“ va dai 150g di *chi è a dieta stretta* ai 250g...”
- „... c'è *chi* ritiene che la scarsa diffusione dell'epidurale in Italia dipenda dalle donne stesse...”
- „...se entro un mese il risultato non è ottimale, vuol dire che *occorre* rivalutare il trattamento...”

Da se načini oslovljavanja u dvama jezicima razlikuju svjedoče nam i reklame za higijenske i medicinske proizvode koje prate tekstove u rubrikama „Salute“ i „Zdravlje“. Talijanski se slogani ciljanoj publici obraćaju u T-formi:

- Listerine. L'unica bomba per *la tua* igiene orale.
- Una rivoluzione per *la tua* igiene quotidiana. *Provalo!*
- Al risveglio, *ti* senti gonfia e *fai* fatica addirittura a infilare le scarpe? Tutta colpa della ritenzione idrica...
- *Colora* la passione.
- Subito per *te* gratis!
- *Consegna* il tagliando..., oppure *telefona*..., oppure *collegati* al sito...
- Se non *la possiedi* richiedila: è GRATIS!

Reklame na hrvatskome jeziku redom koriste drugo lice množine:

- Život brzo prolazi. Godine se vide. *Zaustavite* vrijeme.
- *Ostvarite* snove. Linija proizvoda TIGI S-factor.
- L'Oreal. Jer *vi* to zaslužujete.
- Savršen ten tijekom 16 sati – kao da *ste* se upravo *našminkali*.
- Svaki dio *vaše* osobnosti čini *vas* posebnom. Baš kao i Nokia 7373.
- Neutrogena, štiti *vaše* ruke od nepovoljnih uvjeta i pomaže im u teškim situacijama.
- *Skratite* put do zlaćane puti.
- „Iznutra“ *se* za sunce *pripremite* kapsulama Inneov.
- Istodobno *mršavite* i *tamnite* uz Lancaster Sun Slim Celluli-Burner Tan Booster...

Ponegdje se zamjenica „vi“ iz poštovanja piše i velikim slovom:

- Svijet Shiseido boja čeka na *Vas*.
- Sjaj, intenzivniji od *Vaše* mašte.

Takvom se upotrebom, danas prisutnom ponajviše još u formalnoj i službenoj komunikaciji, pragmalingvistički izriče veoma visoka razina poštovanja prema destinatu.

3.3. *Ortografske razlike*

Pojave karakteristične za ovu razinu u procesu se prevođenja veoma lako mogu previdjeti, pa je na njih potrebno upozoriti. Hrvatska interpunkcija postavlja se po pravopisno-gramatičkim pravilima dok je talijanska prvenstveno „logička“ i ovisi o smislu koji je autor namijenio iskazu. Potom, u primjerima iz hrvatskoga dijela korpusa vidljivo je da se brojevi češće pišu brojkama nego slovima kako je uobičajeno u većini pisanih tekstova hrvatskoga jezika („...studija je pokazala da 70 posto Francuskinja pati od ozbiljnog pomanjkanja magnezija..., ...tjedno bismo trebali pojesti 350 odrezaka telećih jetara, ili 154 jajeta, ili 140 sardina u ulju, ili 10 žličica ribljeg ulja..., ...dnevno unesu u organizam 1800 kalorija..., ... koja se osam godina provodila na 13.000 ispitanika..., ...ženama je potrebno 12 mg cinka dnevno, a u trudnoći čak 15, ...tijelo proizvodi između 80 i 100 posto naših potreba za tim vitaminom..., itd.). Takva je praksa vjerojatno uvjetovana prenošenjem podataka iz stručnih publikacija u kojima se brojevi tako označavaju.

Iz postojećega korpusa možemo ustvrditi da i talijanski tekstovi brojeve također gotovo uvijek bilježe brojkama (...mangiarlo almeno 3-4 volte alla settimana..., ...va mangiato entro 2 giorni dall'acquisto..., ...dopo 6 mesi in genere il risultato è ottimo..., ...si può ridurre l'uso delle lenti a 2 o 3 notti a settimana..., ...erano le 3 del mattino..., ...per più di 48 ore..., ...per almeno 24 ore dall'eviscerazione..., ...solo dalle 8 alle 20, ...le donne sono passate dall'8 al 16 per cento in un paio d'anni..., ...la percentuale di donne che la chiedono supera il 60-80 per cento, con punte del 97 per cento, itd.).

3.4. *Leksik*

Leksik u oba dijela proučenoga korpusa donosi neke posebnosti koje ga razlikuju od uobičajene uporabe svojstvene „općemu jeziku“: prisutne su riječi koje pripadaju stručnim registrima, a uglavnom se radi o medicinskoj i biokemijskoj terminologiji (omega-3 i omega-6 masne kiseline, lipidi, antioksidansi, zasićene masne kiseline, magnezij, cink, endokrinolozi, nutricionisti, kardiovaskularne bolesti, multipla skleroza, reumatoidni artritis, metastaze, recidivi, UVB-zračenje, melanomi, intoksikacija...; u talijanskome dijelu korpusa aminoacidi esenziali, lisina, isoleucina, valina, acidi grassi esenziali della serie omega 3, le

infiammazioni immunitarie, l'ipercolesterolemia, granulomi gastrici e intestinali, terapia ortoheratologica noćurna, l'astigmatismo, le lenti antimio­pia, congiuntivite, cheratite, glaucoma, patologija acuta della retina, analgesia epiduralna, anestesista, sindromi post-traumatične, analgesici, antidolorifici, medicalizzazione, cateterino... itd.).

Također su prisutni i anglizmi, semantički najčešće ograničeni na područje brige o tijelu i umijeće zdravoga življenja. U oba dijela korpusa pronađeni su *fitness, lifestyle* i *wellness*, a u talijanskome dijelu još i *health center, beauty spa* te *body building, privacy, ticket, boom, art director*. Primjećuje se da su talijanski tekstovi permissivniji prema neadaptiranim anglizmima dok su u hrvatskim tekstovima anglizmi nešto rjeđi i obično adaptirani.

4. ZAKLJUČAK

Budući da je svaka jezična proizvodnja konvencionalizirana, prilikom prevođenja veoma je važno pronaći ekvivalentne konvencije koje vrijede za isti tip teksta u ciljnome jeziku. Tada je potrebno ustanoviti odnos pragmatičke istovrijednosti između dva jezika, koji je od vitalne važnosti za uspješna prijevoda (usp. Pierini 2001: 61). U tome nam može pomoći kontrastivna analiza istog tekstnog tipa u polazišnom i ciljnom jeziku.

Svi tekstovi korpusa prikupljenoga iz hrvatskih i talijanskih izdanja časopisa „Elle“ pripadaju istome tipu teksta, ista im je ciljana publika i nose istu poruku koju odašilju istim kanalom. Sličnosti koje postoje u načinu oblikovanja teksta i izricanju argumenata proizlaze iz sličnih konvencija koje ovaj tip teksta zahtijeva u oba jezika, dok su razlike (nešto veća asertivnost hrvatskih a direktivnost talijanskih tekstova, drugačija alokucijska pravila) uvjetovane kontekstom tj. matičnom kulturom kojoj tekstovi pripadaju. Takve kulturološke razlike posebice treba imati na umu prilikom prevođenja s jednoga na drugi jezik.

LITERATURA

- Badurina, L. (2008): *Između redaka. Studije o tekstu i diskursu*. Zagreb – Rijeka, Hrvatska sveučilišna naklada.

- Bazzanella, C., Morra, L. (2000): Discourse markers and the indeterminacy of translation. U: Kørzen, I., Marelllo, C. (ur.), *Argomenti per una linguistica della traduzione*, Alessandria, Edizioni dell'Orso.
- Berruto, G. (1977): Tipologia dei testi e analisi degli eventi comunicativi: tra sociolinguistica e „Texttheorie“. U: Goldin, D. (ur.): *Teoria e analisi del testo. Atti del V convegno interuniversitario di studi*, Bressanone, str. 29-47.
- Cortelazzo, M. (1994): *Lingue speciali: la dimensione verticale*. Padova, Unipress.
- Coveri, L. (ur.), (1984): *Linguistica testuale*. SLI 15. Rim, Bulzoni.
- Dardano M. (1986): *Il linguaggio dei giornali italiani*. Rim-Bari, Laterza.
- Deželjin V., Mildner V. (2009): *Komunikacijska struktura u hrvatskom i talijanskom: pozdravi*. U: Granić, J. (ur.): *Jezična politika i jezična stvarnost*, Zagreb, HDPL, str. 287-298.
- Gislimberti, S. (1989): *Coesione testuale. Un'analisi contrastiva (tedesco-italiano) di commenti della stampa quotidiana*. Wilhelmsfeld, Gottfried Egert Verlag.
- Glovacki-Bernardi, Z. (2003): *O tekstu*. Zagreb, Školska knjiga.
- Ivanetić, N. (2003): *Uporabni tekstovi*. Zagreb, Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta Zagrebu.
- Kørzen, I., Marelllo, C. (ur.), (2000): *Argomenti per una linguistica della traduzione*. Alessandria, Edizioni dell'Orso.
- Lavinio, C. (ur.), (2002): *La linguistica italiana alle soglie del 2000 (1987 – 1997 e oltre)*. SLI 44. Rim, Bulzoni.
- Mortara Garavelli, B. (1988): *Italienisch: Textsorten. Tipologia dei testi*. U: Holtus, G.; Metzelin, M.; Schmitt, Ch. (ur.): *Lexicon der romanistischen Linguistik, IV*, Tübingen, Niemeyer, str. 157-168.
- Mounin, G. (1982): *Teoria e storia della traduzione*, Torino, Einaudi.
- Pierini, P. (2001): *Tipi di testo, convenzioni testuali e traduzione*, U: Pierini, P. (ur.): *Lo sviluppo della competenza traduttiva. Orientamenti, problemi e proposte*. Rim, Bulzoni, str. 59-82.
- Pierini, P. (2004): *Comparing Italian and English. An Introduction*. Rim, Aracne.
- Sabatini, F. (1999): „Rigidità-esplicitezza vs. elasticità-implicitezza“: possibili parametri massimi per una tipologia dei testi. U: Skytte, G., Sabatini F. (ur.), (1999): *Linguistica testuale comparativa*. Kopenaghen, Museum Tusculanum Press. str. 141-173.
- Schmidt, S. J. (1978): *Some problems of communicative text theories*, U: Dressler, W. U. (ur.): *Current Trends in Text Linguistics*. Berlin, De Gruyter. str. 47-61.
- Sironić-Bonefačić, N. (1995): *Necrologio: analisi contrastiva, cliché e tabu linguistici*, Zagreb, SRAZ, str. 141-149.
- Skytte, G., Sabatini F. (ur.), (1999): *Linguistica testuale comparativa*. Kopenaghen, Museum Tusculanum Press.

CONTRASTIVE TEXT ANALYSIS OF ITALIAN AND CROATIAN WOMEN'S MAGAZINES

Contemporary Italian linguistics has intensively dealt with contrastive analysis of Italian and English on all levels (Pierini 2001, 2004, Bazzanella and Morra 2000). Italian studies in Croatia deal with contrastive analysis of Italian and Croatian, but text analysis, text typologies and the theory of translation are least discussed. This paper discusses the similarities and differences that exist within the same text type (newspaper article) in Italian and Croatian on the example of articles from "Health" column in the Italian and Croatian edition of the same women's magazine. It has been shown that the two corpora share a great number of features on the morphosyntactic level (the usage of verb forms), while the pragmalinguistic level shows slight differences between the two languages (allocution). This type of results is especially useful in the domain of translation and teaching Italian as a foreign language.

Key words: contrastive analysis, text typology, newspaper articles, Italian, Croatian